

SUPPLERENDE SELVEVALUERINGSRAPPORT

INSTITUTIONSAKKREDITERING
AARHUS UNIVERSITET

AARHUS UNIVERSITET

INDHOLD

1 INDLEDNING.....	3
1.1 Rapportens opbygning.....	4
2 MONITORERING AF FORSKNINGSBASERING.....	5
2.1 Vurdering og afgørelse ifølge akkrediteringsrapporten.....	6
Ad 1. Indikatorer for forskningsbaseret af uddannelserne som grundlag for kvalitetssikring.....	6
Ad 2. Ledelsesinformation om uddannelsens tilknytning til relevante forskningsmiljøer.....	7
Ad 3. Ledelsesinformation om de studerendes kontakt til forskningsaktive undervisere.....	9
2.2 Opsummering	11
3 UDDANNELSESEVALUERINGER.....	12
3.1 Vurdering og afgørelse ifølge akkrediteringsrapporten.....	12
Ad 1. Eksterne eksperter med kompetencer til at dække alle fem delpolitikker.....	13
Ad 2. Eksterne eksperter mødes med studerende og undervisere.....	14
Ad 3. Behandling af forskningsbaseret i forbindelse med uddannelsesevaluering	15
Udarbejdelse af fælles spørgeramme til anvendelse i uddannelseskvalitetsprocesserne	15
Institutlederreddegørelse	16
3.2 Opsummering	17
4 ØVRIGE JUSTERINGER AF UDDANNELSESKVALITETSSIKRING	18
4.1 Indikatorer og grænseværdier	18
4.2 Ledelsespåtegning	18
4.3 Efter- og videreuddannelse.....	18
4.4 Proces for nye uddannelser.....	19
4.5 Uddannelser med få studerende.....	19
4.6 Justeringer på fakultetsniveau	19
5 BILAG, HERUNDER OPDATEREDE NØGLETAL.....	20

1 INDLEDNING

Aarhus Universitet indsendte i april 2016 en ansøgning til Danmarks Akkrediteringsinstitution for at gennemgå en institutionsakkrediteringsproces. Ansøgningen, i form af en selvevalueringsrapport med omfattende bilagsmateriale, dannede sammen med to besøg i 2016 af det særligt udpegede akkrediteringspanel grundlaget for en akkrediteringsrapport. Akkrediteringsrapporten indstillede Aarhus Universitet til en betinget positiv akkreditering. En indstilling, som blev tiltrådt af Akkrediteringsrådet i juni 2017. I akkrediteringsrapporten roses Aarhus Universitets kvalitetskultur, og hovedparten af kvalitetssystemet beskrives særdeles positivt som f.eks.:

"Samlet set er hovedparten af kvalitetssikringsarbejdet på AU velbeskrevet og baseret på en tydelig ledelsesorganisering samt et velfungerende kvalitetssikringsystem med en klar struktur for, hvordan kvalitetsarbejdet afvikles i praksis. Der er et klart informationsflow i systemet og et tydeligt fokus på udvikling, hvilket understøttes af en levende kvalitetskultur"

Aarhus Universitet tillægger anerkendelsen af kvalitetsarbejdet stor værdi, fordi det er vigtigt, at den dedikation og de ressourcer, som medarbejdere hver dag investerer i at sikre uddannelseskvalitet og udvikle uddannelser og undervisning på Aarhus Universitet, er synlig.

Akkrediteringsrapporten peger dog også på mangler på to områder, som har ført til afgørelsen om at tildele Aarhus Universitet en betinget positiv institutionsakkreditering. Dels påpeges der i akkrediteringsrapporten mangler ved monitorering af forskningsbasering (kriterium III, uddannelsernes videngrundlag). Dels påpeges mangler ved uddannelsesevalueringer (kriterium IV, uddannelsernes niveau).

Udvalget for Uddannelse er "systemejere" på kvalitetssystemet og har dermed ansvaret for en stadig tilpasning og udvikling af kvalitetssystemet. Dette gøres rent praktisk efter et årshjul, som begynder med årets datapakker og slutter med opfølgninger på de forskellige niveauer i Aarhus Universitets ledelsesstreng. Ved opfølgning på årets uddannelseskvalitetsprocesser 2016 blev der identificeret flere behov for justeringer af kvalitetssystemet. Justeringerne omfattede blandt andet indførelse af ny indikator for forskningsbasering og nye kriterier for udpegning af eksterne eksperter. De justeringer, der adresserede de to områder, der blev lagt til grund for beslutningen om at tildele Aarhus Universitet en betinget positiv institutionsakkreditering, blev fremrykket i forbindelse med høringen af akkrediteringsrapporten. Siden justeringerne af kvalitetssystemet har fokus derfor været på at dokumentere, at justeringerne også er integreret i kvalitetspraksis.

Det er Aarhus Universitets opfattelse, at de ovenfor omtalte justeringerne afspejler en generel tilgang til kvalitetsarbejdet, som en kontinuerlig refleksion og handling på de løbende erfaringer med kvalitetssystemet.

1.1 RAPPORTENS OPBYGNING

Rapporten har to hovedafsnit, der hvert adresserer et af de to områder, der er rejst kritik af. For hvert område redegøres kort indledningsvist for den kontekst, som kritik og tiltag indgår i, hvorefter kritikpunkterne oplistes. Herefter gennemgås og adresseres hvert kritikpunkt i selvstændige afsnit, hvor det også er

eksemplificeret, hvordan kvalitetssikringen virker i praksis. Tabellen herunder giver et overblik over indholdet i de to hovedafsnit. Den kritik, som er rejst, der vedrører begge områder, fremgår af tabellens sidste række. Dette adresseres i det sidste hovedafsnit.

Områder, hvor der er rejst kritik	Kriterium og uddrag af vejledning	Citat med kritik fra akkrediteringsrapport	Mangel	Justering af kvalitetssikringssystem
Monitorering af forskningsbasering	Kriterium III: Uddannelsernes videngrundlag "Institutionen skal sikre: • at uddannelserne er tilknyttet relevante faglige miljøer (...) • at de studerende har kontakt til det relevante videngrundlag, fx gennem inddragelse i aktiviteter relateret hertil"	"de valgte indikatorer for forskningsbasering af uddannelserne skaber ikke på nuværende tidspunkt et tilstrækkeligt grundlag for kvalitetssikring"	Indikatorer for forskningsbasering af uddannelserne som grundlag for kvalitetssikring	Indikator: VIP-dækningsgrad af minimumstimal
		"... kvalitetssikringssystemet [giver] på nuværende tidspunkt ikke ledelsen tilstrækkelig information om, i hvilket omfang uddannelserne er tilknyttet relevante forskningsmiljøer"	Ledelsesinformation om uddannelsernes tilknytning til relevante forskningsmiljøer	Bemandingsplaner som del af datagrundlag for årlig status og uddannelsesevalueringer
		"... kvalitetssikringssystemet [giver] på nuværende tidspunkt ikke ledelsen tilstrækkelige information om (...) omfanget af de studerendes kontakt til forskningsaktive undervisere"	Ledelsesinformation om de studerendes kontakt til forskningsaktive undervisere	Indikator: VIP-dækningsgrad af minimumstimal
Uddannelsesevalueringer	Kriterium IV: Uddannelsernes niveau og indhold "Institutionen skal sikre (...): • at der gennemføres regelmæssige evalueringer af uddannelserne med inddragelse af eksterne eksperter"	"Der har indtil nu manglet retningslinjer, som sikrer, at der medvirker eksterne eksperter, som har kompetencer til at dække alle fem delpolitikker"	Eksterne eksperter med kompetencer til at dække alle fem delpolitikker	Revision af Fælles principper og rammer for uddannelseskvalitetsprocesser med krav om minimum to eksterne eksperter og procedure til at sikre, at hele kvalitetspolitikken er dækket
		"De eksterne eksperter, der er tilknyttet evalueringen, har indtil nu, jf. procedurene, ikke deltaget i separate møder med studerende og undervisere"	Eksterne eksperter mødes med studerende og undervisere	Indførsel af møder med studerende og undervisere i forbindelse med uddannelsesevalueringer
Monitorering af forskningsbasering OG uddannelsesevalueringer	Som ovenfor	"Derudover sikres det ikke, at uddannelsernes forskningsbasering behandles af de eksterne eksperter i forbindelse med uddannelsesevalueringerne" "Institutionen har gennemført en række uddannelsesevalueringer, men det er ikke på nuværende tidspunkt muligt ud fra datamaterialet at identificere eventuelle udfordringer i forbindelse med uddannelsernes forskningsbasering"	Behandling af forskningsbasering i forbindelse med uddannelsesevaluering	<ul style="list-style-type: none"> Institutedredegørelse som del af datagrundlag for uddannelsesevalueringer Fælles spørgeramme til anvendelse ved årlig status og uddannelsesevalueringer

Tabellen viser de områder, der er rejst kritik af, og for disse er det gengivet med uddrag af *Vejledning om institutionsakkreditering*, hvilket kriterium kritikken vedrører. Herefter er der gengivet citater fra akkrediteringsrapporten, der i kolonnen ved siden af er formuleret som en mangel ved kvalitetssikringen, og endelig fremgår det, hvilken justering af kvalitetssikringssystemet, der adresserer den påpegede mangel.

Hovedlinjen i denne supplerende selvevalueringsrapport er at beskrive og eksemplificere, hvordan Aarhus Universitet har adresseret den rejste kritik af kvalitetssystem og kvalitetsarbejde. Der er imidlertid også i både 2016 og 2017 foretaget andre

forbedringer af kvalitetssystemet med henblik på at forbedre og forsimple kvalitetsarbejdet. De væsentligste af disse ændringer af kvalitetssikringssystemet er gengivet i afsnit 4.

2 MONITORERING AF FORSKNINGSBASERING

2 MONITORERING AF FORSKNINGSBASERING

Som det fremgår af *Vejledning om institutionsakkreditering*, er kravet til kvalitetssikring af uddannelsernes videngrundlag: "en praksis, som sikrer, at uddannelser og undervisning til stadighed baserer sig på et videngrundlag, der svarer til uddannelser af den givne type på det givne niveau og giver et solidt grundlag for opnåelse af uddannelsernes mål".

For godt 90 pct. af universitetets uddannelser er videngrundlaget forskning, og selvom forskningsbaseret er universitetets uddannelsernes ufravigelige særkende, eksisterer der ikke en entydig definition af, hvad der udgør dette særkende.

I selvevalueringsrapporten er der redegjort for, at uddannelsernes forskningsbaseret på Aarhus Universitet kvalitetssikres ved:

- et strategisk fokus på såvel forskning som uddannelse
- processer for rekruttering og ansættelse, der er den primære sikring af forskningsdybde og fundament for, at det er aktive forskere, der organiserer og varetager størstedelen af undervisningen
- kvalitetssikring af forskning
- tilrettelæggelse af undervisning og de studerendes møde med forskning

Undervisning og de studerendes møde med forskningen på Aarhus Universitet tilrettelægges med følgende typer af læringsaktiviteter:

- Fag med præsentation af aktuel forskning, hvilket forudsætter undervisning i den grundfaglighed, der danner baggrund for at forstå den nyeste viden
- Metodekurser og deltagelse i idégenerering, empiriindsamling og laboratorieøvelser, så de studerende arbejder med forskningsmetoder og forskningsresultater
- Selvstændig opgaveløsning, hvor de studerende anvender den viden og de metoder, de har tilegnet sig

Sikring af forskningsbaseret er en kerneopgave, der rummer kvalitetssikring af såvel uddannelse som forskning. Opgaven er derfor integreret i institutlederens opgaveportefølje som personaleleder og varetages på baggrund af deres samlede viden om medarbejdere og opgaver. Denne viden og den løbende personaleledelse suppleres af elementer i uddannelseskvalitetsprocesserne.

2.1 VURDERING OG AFGØRELSE IFØLGE AKKREDITERINGSRAPPORTEN

Den overordnede vurdering af Aarhus Universitets opfyldelse af kriterium III er:

"Akkrediteringspanelet vurderer, at universitetets system for monitorering af uddannelsernes videngrundlag ikke indeholder informationer, som giver ledelsen mulighed for at identificere og følge op på problemer med uddannelsernes tilknytning til relevante faglige miljøer og de studerendes mulighed for kontakt til forskningsaktive undervisere".

Det fremgår samtidig af akkrediteringsrapporten, at universitetets ledelse arbejder strategisk med forskningsbaseret samt identificerer og håndterer eventuelle problemer. Der står således:

"Akkrediteringspanelet har set eksempler på, at AU's ledelse er opmærksom på de miljøer, der har særlige udfordringer med forskningsbaseret af uddannelser og med de studerendes mulighed for kontakt til forskningsaktive undervisere. Ledelsen tager strategiske beslutninger med henblik på at sikre og udvikle forskningsbaseret af uddannelser i disse miljøer og sikre de studerendes mulighed for kontakt".

Denne anerkendelse af velfungerende praksis afspejler Aarhus Universitets uddannelsesprofil som udbyder af forskningsbaserede uddannelser af højeste internationale kvalitet såvel som universitetets akkrediteringshistorik, hvor der er været meget få anmærkninger af uddannelsernes videngrundlag.

Kritikken af kvalitetssikringssystemet af uddannelsernes videngrundlag vedrører monitoreringen af forskningsbaseret og angår to elementer under kriterium III, der fremgår af *Vejledning om institutionsakkreditering*:

"Institutionen skal sikre:

- at uddannelserne er tilknyttet relevante faglige miljøer (...)
- at de studerende har kontakt til det relevante videngrundlag, fx gennem inddragelse i aktiviteter relateret hertil"

Kritikken omhandler følgende mangler:

1. De valgte indikatorer for forskningsbaseret af uddannelserne skaber ikke et tilstrækkeligt grundlag for kvalitetssikring.
2. Der er ikke tilstrækkelig ledelsesinformation om omfanget af uddannelsernes tilknytning til relevante forskningsmiljøer.

3. Kvalitetssikringssystemet giver ikke tilstrækkelig ledelsesinformation om omfanget af de studerendes kontakt til forskningsaktive undervisere.
4. Der mangler behandling af forskningsbaserings i forbindelse med uddannelsesevaluering.

I det følgende gennemgås de tre første kritikpunkter enkeltvist. Det fjerde og sidste kritikpunkt vedrørende manglende behandling af forskningsbaserings i forbindelse med uddannelsesevaluering adresseres sammen med de øvrige kritikpunkter heraf i afsnit 3.

Ad 1. Indikatorer for forskningsbaserings af uddannelserne som grundlag for kvalitetssikring

I akkrediteringsrapporten fremgår det om afgørelsen af at give Aarhus Universitet en betinget positiv akkreditering, at den blandt andet gives, fordi:

"de valgte indikatorer for forskningsbaserings af uddannelserne skaber ikke på nuværende tidspunkt et tilstrækkeligt grundlag for kvalitetssikring"

Forskningsbaserings er hidtil blevet monitoreret med VIP/DVIP-ratio og omfanget af udbudte timer. I tillæg hertil har Aarhus Universitet indført yderligere en indikator, så VIP-dækningsgrad af minimumstimal nu indgår i monitorering af forskningsbaserings. I processen frem mod vedtagelse af denne indikator har også STUD/VIP-ratio været drøftet. Begrundelserne for ikke at anvende denne indikator bliver gennemgået af afsnittet om ledelsesinformation om omfanget af de studerendes kontakt til forskningsaktive undervisere på side 9.

Ved universitetsledelsens årlige opfølgning på det foregående års uddannelseskvalitetsprocesser i januar 2017 blev det besluttet, at der skulle findes en passende supplerende indikator til monitorering af forskningsbaserings, hvilket fremgår af ledelsespåtegningen til uddannelsesberetningen (bilag 1). I marts 2017 blev denne beslutning udmøntet med følgende forskningsindikator: VIP-dækningsgrad af minimumstimal (bilag 2). Indikatoren er implementeret i uddannelseskvalitetsprocesserne fra og med 2017.

VIP-dækningsgrad af minimumstimal giver en indikation af, i hvilket omfang undervisningen varetages af forskningsaktive undervisere. Det er således monitorering af omfanget af de studerendes kontakt med videnskabelige medarbejdere i undervisningssituationer, hvilket igen udgør et godt afsæt til en dialog om forskningsbaserings.

Indikatoren bygger på datagrundlaget fra timetællingen, der i forvejen ligger til grund for opgørelsen af antal udbudte timer (indikator 3), og VIP/DVIP-ratioen (indikator 6a). Indikatoren opgøres som andelen af VIP-timer ud af det minimumstimal på det pågældende uddannelsesnivea (168 timer pr. semester på bacheloruddannelser og 112 timer pr. semester på kandidatuddannelser), der er fastsat på Aarhus Universitet.

Der er fastlagt fælles grænseværdier på tværs af universitetet for indikatoren. På bacheloruddannelser er grænseværdierne 75 pct. for en grøn indikator og 65 pct. eller mindre for en rød indikator. På kandidatuddannelser er grænseværdierne for en grøn indikator 80 pct. og for en rød indikator 70 pct. eller mindre. Niveauet afspejler dels, at det meste undervisning skal varetages af videnskabelige medarbejdere, dels at der i kvalifikationsrammen er forskel på bachelor- og kandidatuddannelser.

Hermed sikres en systematisk monitorering af andelen af VIP-dækkede timer på de enkelte uddannelser, ligesom oplysningerne om forskningsdækningsgraden på den samlede uddannelsesportefølje tilgår ledelserne på fakultets- og universitetsniveau via indikatorkortene. Formålet med den nye indikator er at sikre ledelsesbevågenhed på forholdet mellem undervisningstimal og omfanget af undervisning varetaget af videnskabelige medarbejdere på en måde, hvor eksempelvis instruktoryndervisning eller lignende ikke "skygger for" den konkrete VIP-dækning af undervisningen.

På Aarhus Universitet er det aktive forskere, der i al overvejende grad organiserer undervisningen; også den undervisning, der varetages af eksterne undervisere jævnfør ovenfor. Inddragelse af eksterne undervisere har mange kvaliteter, som det fremgår af *Principper for sikring af videngrundlag og anvendelse af eksterne undervisere* (bilag 14 til selvevalueringsrapport). På tilsvarende vis er der kvaliteter ved studenterinstruktoryndervisning. For eksempel fremhæver studerende ofte, at studenterinstruktorer har en god forståelse for målgruppen, da det er relativt kort tid siden, at de selv var på tilsvarende niveau.

Eksterne undervisere, gæsteforelæsere og studenterundervisere skal dog supplere og ikke træde i stedet for undervisning af forskere, ligesom undervisningen skal være rammesat af forskere. Rammesætning omhandler blandt andet valg af pensum, udformning af eksamensbestemmelser og -indhold, alignment mellem undervisning og eksamen samt den løbende tilpasning af fagets læringsmål og dets bidrag til uddannelsens kompetenceprofil.

Den kritiske vurdering i akkrediteringsrapporten af datagrundlaget, der anvendes til monitorering af forskningsbaserings, er særlig møntet på forskelle i grundlaget for beregning af indikator 4 (antallet af udbudte timer) og indikator 6a (VIP/DVIP). Til begge indikatorer anvendes de ministerielt fastsatte definitioner i beregningerne. Kvalitetssystemet anvender i videst muligt omfang kendte definitioner og eksisterende data for at sikre både valide tal og et hensigtsmæssig ressourcestræk. I opbygning af kvalitetssikringssystemet har det været en høj prioritet at anvende velkendte definitioner for at sikre bedst mulig sammenhæng til den øvrige ledelsesinformationer, indberetning til ministeriet o.lign.

Den inkonsistens i opgørelse af de to indikatorer, som akkrediteringspanelet har påpeget, er velkendt og har i de første

datapakker været adresseret ved at medtage timer undervist af andre undervisere som supplerende information i datapakkerne i form af tabeller. Ved indførelse af nyt layout til datapakker er fordelingen af timer på VIP, DVIP og andre undervisere gengivet i tabel såvel som grafisk for at tydeliggøre den supplerende information, hvilket fremgår af bilag 3 under indikator 6a.

Erfaringerne med at anvende indikatoren for VIP-dækningsgrad i uddannelseskvalitetsprocesserne viser, at den udgør et godt supplement til det hidtidige datagrundlag. Indikatoren har givet anledning til gode drøftelser af forskningsbaseret og af graden og kvaliteten af interaktionen mellem forskere og studerende, og det har i nogen tilfælde givet anledning til ændringer i undervisningstilrettelæggelsen. Dette er eksemplificeret herunder.

CASE: Forskningsdækning på bacheloruddannelsen i statskundskab

Bacheloruddannelsen i statskundskab er en af de uddannelser, som i 2017 havde en rød indikator i forhold til VIP-dækning af minimumstimer. Indikatoren gav anledning til en omfattende drøftelse i forbindelse med uddannelsesevalueringen i efteråret, hvor spørgsmålet om forskningsdækning både blev adresseret kvalitativt og kvantitativt. Indikatorerne dannede i den forbindelse afsæt til pædagogisk-didaktiske diskussioner af den konkrete tilrettelæggelse af undervisningen.

Både studerende, undervisere og ikke mindst de eksterne eksperter udtrykte således stor tilfredshed med den eksisterende planlægningspraksis, hvor VIP-undervisningen i vid udstrækning dækker forelæsningserne, mens holdundervisningen forstås af instruktører. Et centralt – og velfungerende – element i denne tilrettelæggelse er den omfattende VIP-forankring og koordinering af holdundervisningen, som både de interne og eksterne mødedeltagere tillagde stor værdi i forhold til spørgsmålet om forskningsdækningen.

Der var ligeledes enighed om, at prioriteringen af VIP'ernes tid til individuel vejledning af de studerende bidrager med et væsentligt element i forskningsbaseringen af uddannelsen og de studerendes læring, til trods for, at dette kun i begrænset omfang afspejles i indikatoren. Endelig blev det synliggjort i forbindelse med drøftelsen, at undervisningen på uddannelsens sjette semester, efter den nyligt gennemførte omlægning af undervisningen har en meget høj VIP-dæk-

ning, der imidlertid ikke indgår i opgørelsen af indikatoren. Omvendt blev det tydeligt italesat på mødet, at det minimumstal for VIP-dækket undervisning, der er fastsat på tværs af Aarhus Universitet, er et relevant måltal, som alle uddannelser skal forholde sig til, og at der er forventninger om et fortsat fokus på antallet af VIP-dækkede timer fra ledelsens side. Udkommet af uddannelsesevalueringen blev på den baggrund, at de bærende principper bag den eksisterende model for undervisningstilrettelæggelse fastholdes, mens følgende konkrete initiativer er blevet iværksat:

- Den allerede indførte VIP-dækning af holdundervisningen på sjette semester fastholdes
- Undervisningen i Sammenlignende Statskundskab omlægges til fuld VIP-dækning
- Faget Forvaltningsret foreslås flyttet fra bachelor- til kandidatuddannelsen, hvorved der gives plads til VIP-dækkede valgfag på bacheloruddannelsen. Ændringen skal godkendes i studienævnet.
- Det blev aftalt og indført i handleplanen, at institut- og studieledelsen følger op på forskningsindikatorerne ved årlig status 2018 og er i løbende dialog med prodekanen for uddannelse om udviklingen i forskningsindikatorerne.

Ad 2. Ledelsesinformation om uddannelsernes tilknytning til relevante forskningsmiljøer

Af afgørelsen om betinget positiv akkreditering fremgår:

"... kvalitetsstyringssystemet [giver] på nuværende tidspunkt ikke ledelsen tilstrækkelig information om, i hvilket omfang uddannelserne er tilknyttet relevante forskningsmiljøer"

Uddannelsernes tilknytning til de relevante forskningsmiljøer vedrører hvilke videnskabelige medarbejdere, der tilrettelægger og varetager undervisningen i et konkret kursus. Tilknytningen udgør en del af det fundament, som skal give uddannelsens studerende indsigt i den nyeste viden på fagfeltet.

Arbejdet med at sikre en bemanding af undervisning, der giver størst mulig tilknytning til relevante fagmiljøer, sker i tæt samarbejde mellem studieledere eller uddannelsesansvarlige, de ansvarlige studienævn eller uddannelsesudvalg/-nævn samt relevante institutledere eller afdelingsledere, som beskrevet i selvevalueringsrapporten. Deres samlede viden om de videnskabelige medarbejders faglige ståsted, faglige kvalifikationer og uddannelsens bemandingsbehov er en afgørende brik i at sikre forskningsbaseringen. Dette er fra og med 2017 dokumenteret med bemandingsplaner, som angiver den konkrete sammenhæng mellem fagets undervisningselementer og forskerens fagområde. Bemandingsplanerne indgår som en del af datagrundlaget for uddannelseskvalitetsprocesserne.

Et godt match mellem undervisningselementer og underviserens faglighed er afgørende både for de studerendes læring og underviserens motivation. Det ligger derfor dybt i både ledelsens og de faglige medarbejders stræben efter at levere forskningsbaseret undervisning af høj kvalitet at sikre dette match i videst muligt omfang. Samtidig er bemanding en kompleks opgave, hvor mange hensyn skal afvejes mod hinanden. Bemandingsplaner er indført både for at danne afsæt for en systematisk

dialog om, hvordan de forskellige hensyn afvejes i den konkrete planlægning af undervisning og for at dokumentere det planlægningsarbejde, som altid er pågået.

Bemandingsplanerne er udformet således, at der for hvert uddannelseselement er gengivet, hvem der er ansvarlig for undervisningen, og for disse er gengivet, hvilket forskningsmiljø de er tilknyttet. Herunder er indsat et eksempel til illustration.

BACHELORUDDANNELSEN I HISTORIE						
	VIP	Stillingskategori	Ældre historie indtil ca. 1800	Nyere historie efter ca. 1800	Historisk teori og metode	Historiebrug
Bachelorprojekt						
	Henrik lundtofte	D-VIP		x	x	
	Jeppe Büchert Netterstrøm	Lektor	x		x	x
	Steffen Lind Christensen	Ph.d.		x	x	
	Wulf Kansteiner	Professor / Professor MSO		x	x	x
Historisk Emne 1, Bredt emne						
	Ane Bysted	Videnskabelig assistent	x		x	x
	Mads Vedel Heilskov	D-VIP	x		x	
	Jens Krasilnikoff	Lektor	x		x	x
	Mary Hilson	Professor / Professor MSO		x	x	x
Historisk Emne 2, Kildeintroducerende emne						
	Mads Vedel Heilaskov	D-VIP	x		x	
	Jeppe Büchert Netterstrøm	Lektor	x		x	x
	Mikkel Thelle	Lektor*	x	x	x	
	Nina Koefoed	Lektor	x	x	x	x
	Test VIP	Lektor*				
Historisk Emne 2, Kildencært emne						
	D-VIP Historie	D-VIP				
	Jeppe Büchert Netterstrøm	Lektor	x		x	x
	Mikkel Thelle	Lektor*	x	x	x	
	Nina Koefoed	Lektor	x	x	x	x
Historisk Emne 3, Historiebrug						
	Bjørn Poulsen	Professor / Professor MSO	x		x	x
	Mary Hilson	Professor / Professor MSO		x	x	x
	Pelle Oliver Larsen	Videnskabelig assistent*		x	x	x

Uddraget af bemandingsplanen herover viser, hvem der underviser på de enkelte uddannelseselementer, og for disse undervisere er deres stillingskategori gengivet, og det er markeret, hvilke forskningsområder de er tilknyttet.

Bemandingsplaner indgår som en del af den ledelsesinformation, der er grundlag for den årlige dialog om kvalitet i undervisning og uddannelse. Den tætte monitorering af sammenhæng mellem fag og underviserens forskningsfelt vil kunne afsløre, hvis der er fag, hvor underviserens faglighed ikke er umiddelbart relevant. Det kan give anledning til, at der i dialogen redegøres for den relevante tilknytning og/eller planer for at håndtere denne uoverensstemmelse.

De første erfaringer med at have bemandingsplaner som en del af datagrundlaget for uddannelseskvalitetsprocesserne viste, at der var behov for at finde det rette format. Da bemandingsplanerne tidligere blev udarbejdet i forbindelse med uddannelsesakkrediteringer, var det med en anden kadence, end når de årligt skal indgå i uddannelseskvalitetsprocesserne. Det var således vigtigt at finde et format, der dokumenterer den nødvendige information, uden at ressourcetrækket blev unødigt stort. Det format har efterhånden fundet en form.

Som beskrevet indledningsvist i dette afsnit har intentionen været at dokumentere uddannelseselementernes tilknytning til relevante fagmiljøer, og denne dokumentation er sikret med bemandingsplanerne. Overordnet tyder de første erfaringer dog på, at bemandingsplaner ikke tilføjer kvalitetsarbejdet en værdi, der svarer til det store ressourcetræk, der er forbundet med produktionen af dokumentationsmaterialet, da bemandingsplanerne i vidt omfang alene dokumenterer viden, der allerede er til stede hos de involverede.

I den fortsatte udvikling af kvalitetssystemet vil Aarhus Universitet arbejde med at finde et redskab, der ikke blot kan dokumentere,

men også gerne tilføre værdi i processerne, og som samtidig er mindre ressourcekrævende. Det kunne f.eks. være kobling af vores fælles digitale læringsplatform, Blackboard, til forskningsdatabasen Pure, så der fra alle kurser er et direkte link til et overblik over underviserens forskningsarbejde.

Der er enkelte positive erfaringer med, at bemandingsplaner har givet anledning til en god dialog om undervisningens tilrettelæggelse. Et vellykket eksempel på anvendelsen af bemandingsplaner er beskrevet herunder.

CASE: Bemandingsplaner for historie

Begge forskningsindikatorer (VIP/DVIP og VIP-dækningsgrad af minimumstimetal) på bacheloruddannelsen i historie gik i gult i 2017. Da afdelingen i 2016 har været udfordret af underbemanding grundet flere nylige fratrædelser, kom de kritiske indikatorer ikke i sig selv som en overraskelse, og afdelingslederen har på den korte bane sikret den relevante forskningsdækning via tilknytning af nyuddannede ph.d'ere og post.docs fra afdelingen, der trods deres status som eksterne lektorer har kunnet undervise i deres forskningsfelter. På den længere bane er der i samarbejde med institutledelsen besat fire nye stillinger i afdelingen.

Ved gennemgangen af bemandingsplanerne blev det imidlertid også synligt, at anvendelsen af VIP-ressourcer på tværs af bachelor- og kandidatuddannelsen i meget høj grad tilgodeser VIP-dækningen på kandidatuddannelsen til fordel for bacheloruddannelsen. På den baggrund har afdelingslederen i samarbejde med studie- og institutleder truffet beslutning om, at der fremadrettet skal flyttes flere VIP-ressourcer til undervisningen på bacheloruddannelsen.

Denne prioritering vil ikke alene styrke forskningsdækningen, men forventes samtidig at styrke fastholdelsen af de studerende, da mødet med afdelingens forskere i høj grad vurderes som motiverende for de studerende. Endelig vil en øget VIP-dækning på bacheloruddannelsen kunne bidrage til at understøtte den aftalte ambition om at skabe endnu tydeligere faglig sammenhæng på tværs af semestre, idet de etablerede videnskabelige medarbejdere kan bidrage med et større fagligt overblik og viden om bacheloruddannelsens samlede opbygning i kommunikationen med de studerende.

Processen med øget VIP-dækning af bacheloruddannelsen iværksættes i forbindelse med den fremadrettede undervisningsplanlægning og VIP-allokering i samarbejde mellem afdelingsleder og studienævn og indgår som bagvedliggende præmis i den planlagte revision af bacheloruddannelsens studieordning i 2018. Begge elementer indgår i handleplanen for bacheloruddannelsen i historie.

Ad 3. Ledelsesinformation om de studerendes kontakt til forskningsaktive undervisere

Af afgørelsen om betinget positiv akkreditering fremgår:

"... kvalitetssikringssystemet [giver] på nuværende tidspunkt ikke ledelsen tilstrækkelige information om (...) omfanget af de studerendes kontakt til forskningsaktive undervisere"

De studerendes kontakt med forskningsaktive undervisere foregår primært i forbindelse med undervisning og vejledning, og ledelsen opnår information om, hvorvidt de studerende i undervisningssammenhænge er i tilstrækkelig kontakt med forskere via indikatoren 'VIP-dækningsgrad af minimumstimetal'.

Som det fremgår af akkrediteringsrapporten, overvejede Aarhus Universitet i 2016 at anvende STUD/VIP som supplerende indi-

kator. STUD/VIP er velkendt og har været anvendt i forbindelse med f.eks. programakkrediteringer og til at illustrere forskellige rammevilkår for fakulteterne.

En grundig drøftelse i uddannelsesorganiseringen af en eventuel anvendelse af STUD/VIP-ration som indikator mandede dog ud i den konklusion, at indikatorens validitet på uddannelsesniveau er tvivlsom. Dette fremgår af uddannelsesberetningen (bilag 4). Den tvivlsomme validitet skyldes, at de videnskabelige medarbejdere er ansat på og tilknyttet til et institut, ikke en uddannelse. Institutter, der hjemtager mange eksterne forskningsmidler og i relation hertil ansætter videnskabelige medarbejdere, vil således øge nævneren i brøken, selv om det ikke nødvendigvis vil betyde, at de studerende får mere kontakt med dem. Valid dokumentation af omfanget af de videnskabelige

medarbejderes tilknytning til uddannelser forudsætter timeregistrering, hvilket der af andre grunde ikke ønskes indført. Endelig rummer STUD/VIP ikke den kvalitative kontakt mellem studerende og videnskabelige medarbejdere.

I stedet for STUD/VIP er VIP-dækning af minimumstimetal indført som indikator. Den valgte indikator kan gengives validt på uddannelsesniveau og muliggør dermed sammenligning på tværs af alle uddannelser trods forskelle i rammevilkår. Datapakkerne rummer også information om timetal og fordeling af timer på underviserkategorier (se under indikator 6a i bilag 3) samt oversigt over fordelingen af timer på små og store hold (se under indikator 3 i bilag 3). Ved at belyse undervisningssituationen fra de tre forskellige perspektiver (timetal, underviserkategorier og holdstørrelser) er der sammen med VIP-dækning af minimumstimetal skabt et godt afsæt til en dialog om kontakt mellem studerende og videnskabelige medarbejdere.

Foruden tilrettelagte undervisningssituationer er alle studerende i kontakt med forskningsaktive undervisere, når de vejledes i forbindelse med bachelor- og specialeprojekter samt andre opgaver i løbet af uddannelsen. I relation hertil er der på hovedparten af uddannelserne fastlagt normer for omfanget af vejledning. Et eksempel på fakultetsniveau er arbejdstidsaftalen på Arts, der angiver 20 timers individuel vejledning til specialestuderende, og et eksempel på uddannelsesniveau er den sundhedsfaglige kandidatuddannelse, hvor der i relation til projektopgaveforløbet på 2. semester er seks timers vejledning til hver gruppe på 1-3 studerende.

Den kritiske vurdering i akkrediteringsrapporten af mangelfuld ledelsesinformation om de studerendes kontakt til forskningsaktive undervisere er fokuseret på formuleringen af spørgsmålet i studiemiljøundersøgelsen vedrørende de studerendes mulighed for kontakt med undervisere, da de studerendes spørges til undervisere generelt, og ikke til forskere specifikt. I tråd med problematiseringen af spørgsmålsformuleringen henvises der i rapporten til målsætning 4.2 i kvalitetspolitikken: *"Studiemiljøet understøttes af et stimulerende læringsmiljø, hvor undervisere og studerende*

interagerer". Delpolitik 4 og studiemiljøundersøgelsen vedrører imidlertid studiemiljø, og i den sammenhæng anses det som værdifuldt, at de studerende har kontakt til alle typer undervisere.

I uddannelseskvalitetsprocesserne i 2017 er der fulgt op på studiemiljøundersøgelsen, hvor der er spurgt til underviserens tilgængelighed (bilag 5). Generelt viser undersøgelsen, at der er mange studerende, der ikke møder deres undervisere på gangen o.lign.. Det har givet anledning til brede drøftelser i uddannelsesledelseskredse. Udvalget for Uddannelse har konkluderet, at spørgsmålet afspejler en for snæver forståelse af relationen mellem studerende og undervisere. Tilgængelige undervisere er f.eks. ikke kun fysisk til stede på gangen, men i højere grad virtuelt til stede på mail og vores læringsplatform, Blackboard. Derfor er det også tilfredsstillende at konstatere, at der er et meget stort flertal af studerende, der oplever, at underviserne er tilgængelige, når de tager kontakt (84 pct. er helt eller overvejende enige), og at underviserne udviser interesse ved kontakt (87 pct. er helt eller overvejende enige).

På universitetsniveau er der specifikt fulgt op på studerendes kontakt med undervisere til møde i studielederforum den 9. oktober 2017 (bilag 6). Her blev det drøftet, at tilgængelighed er afgørende, og såvel åben-dør-praksis som mailkorrespondance er meget udbredt. Det blev desuden drøftet, at et udviklingspotentiale kan være, at spørgsmålet om tilfældig kontakt på gangen i studiemiljøundersøgelsen kan erstattes. Det blev foreslået, at der enten i studiemiljøundersøgelsen eller i forbindelse med undervisningsevaluering kan spørges om, i hvilket omfang de studerende inddrages i forskningsaktiviteter eller forskningslignende aktiviteter. Dette vil være et ambitiøst mål for studerendes kontakt med videngrundlaget og vil flugte med Aarhus Universitets mål om ikke blot at tilbyde forskningsbaserede, men forskningsintegrerede uddannelser.

Opfølgning på studiemiljøundersøgelsen foregår primært lokalt, så de uddannelser, hvor svarene på disse spørgsmål giver anledning til opfølgning, har håndteret dette lokalt. Dette er eksemplificeret herunder.

CASE: Opfølgning på studiemiljøundersøgelsen på odontologi

Indikatorerne for studiemiljø og forskningsdækning gik i grøn på bachelor- og kandidatuddannelserne i odontologi, med undtagelse af indikatoren for VIP/DVIP på kandidatniveau, der akkurat gik i gult.

Studiemiljøet og de studerendes kontakt til forskerne var et væsentligt drøftelsepunkt i forbindelse med den årlige status. Allerede i *Beretning fra Studieleder* påpegede studielederen nemlig, at man til trods for de grønne indikatorer med

fordel kunne kigge nærmere på det samlede studiemiljø på uddannelserne.

På den baggrund blev en række supplerende resultater fra studiemiljøundersøgelsen 2016/17 derfor italesat på dialogmødet. Heriblandt det forhold, at de odontologistuderende i mindre grad end gennemsnittet erklærer sig 'helt enige' eller 'enige' i udsagnet *"De undervisere jeg har haft kontakt til virker generelt interesserede i de studerende"*. Gennemsnit-

tet blandt alle AU-studerende er 87%, hvorfor de henholdsvis 71% på bachelor- og 75% på kandidatuddannelsen ikke var tilfredsstillende.

Studie- og institutleder oplever, at underviserne generelt er meget interesserede i de studerende, men at der kontinuerligt er brug for opmærksomhed på emnet. Drøftelserne blev i mødereferat og handleplan omsat i følgende initiativer:

- Bedre fordeling af VIP-dækningen på tværs af bacheloruddannelsens semestre i forbindelse med den kommende studieordningsrevision

- Øget VIP-undervisning i klinikken
- Omlægning af et konkret kursus på kandidatuddannelsen, således de studerende opnår større nærhed med VIP-underviser

Disse indsatser vurderes at have værdi for studiemiljøet, og vil tillige kunne bidrage til at reducere frafaldet og styrke sammenhængen mellem teoretiske og kliniske fag på uddannelsen.

2.2 OPSUMMERING

Kritikken af monitorering af forskningsbaseret omhandler utilstrækkelige indikatorer for forskningsbaseret og manglende ledelsesinformation dels om uddannelsernes tilknytning til relevante forskningsmiljøer, dels om de studerende kontakt til forskningsaktive undervisere.

Kvalitetssikringssystemet er justeret, så VIP-dækningsgrad af minimumstimetal og bemandingsplaner nu indgår i datagrund-

laget for uddannelseskvalitetsprocesserne. Sammen med den eksisterende kvalitetssikring og positive akkrediteringshistorik i vurdering af uddannelsernes videngrundlag er der med ovenstående justeringer skabt et solidt grundlag for at sikre og udvikle kvalitet i forskningsbaseret af undervisning og uddannelser.

3 UDDANNELSESEVALUERINGER

Uddannelsesevalueringer vurderes i institutionsakkreditering under kriteriet 'Uddannelsernes niveau og indhold', og kravet til dette er i *Vejledning til institutionsakkreditering* beskrevet som "en praksis, som sikrer, at uddannelserne har det rette niveau samt et fagligt indhold og en pædagogisk kvalitet, som understøtter de studerendes læring og opnåelse af uddannelsens mål". Det fremgår af akkrediteringsrapporten, at arbejdet med uddannelsernes niveau og indhold generelt vurderes som tilfredsstillende.

Det fremgår således, at der sker en systematisk sikring af uddannelsernes niveau, at der er velfungerende system for gennemførelse af regelmæssige undervisningsevalueringer, at faciliteter og ressourcer understøtter undervisningen og de studerendes gennemførelse af uddannelserne, og der er systematik i uddannelsesevalueringerne.

Med overgangen fra program- til institutionsakkreditering er uddannelsesevalueringerne den største nyskabelse i universitetets sikring og udvikling af kvalitet i undervisning og uddannelse. Den eksterne kvalitetssikring, der skete med programakkrediteringen, er erstattet af et internt ansvar. Det er også baggrunden for, at der i Danmarks Akkrediteringsinstitutions *Notat om vurdering af velfungerende praksis*, er beskrevet to områder, hvor kravene til velfungerende, gennemprøvet praksis er mere lempelige. For det første kan man godt "foretage justeringer på baggrund af de løbende erfaringer, som institutionen gør sig over tid, og videreudvikle et i øvrigt generelt velfungerende system", og for det andet "kravet om, at der gennemføres regelmæssige evalueringer af uddannelserne med inddragelse af eksterne eksperter", da det er et nyt krav, der følger af overgangen fra uddannelses- til institutionsakkreditering.

Uddannelsesevaluering har i henhold til de fælles principper (bilag 7) til formål "at identificere indsatsområder på baggrund af et helhedsperspektiv på uddannelsen/-erne. Uddannelsesevaluering adskiller sig fra årlig status ved at gå mere i dybden, ved at have et større omfang i arbejdsindsats og kredsen af involverede, ved at indebære en højere grad af vurdering og ved i endnu højere grad end status at anlægge et samfundsperspektiv på uddannelserne".

Uddannelsesevalueringerne adskiller sig bl.a. fra årlig status ved, at der anlægges et mere fremadrettet samfundsperspektiv på uddannelserne. De eksterne eksperter bidrager afgørende til at indfri dette, dels fordi de kommer udefra og dermed forventes at være mere kritiske overfor eksisterende praksis på en uddannelse. Dels er de eksterne eksperter valgt, så de kritisk kan vurdere de kompetencer, som studerende opnår på uddannelsen i forhold til både et eksisterende og et fremtidigt samfundsbehov.

Det eksterne blik på uddannelserne er et afgørende element i sikring af uddannelsernes kvalitet, og det er vigtigt, at de eksterne input kan bidrage til at anlægge et helhedsperspektiv på uddannelserne. Processen skal i data, dialog og opfølgning adressere hele forløbet fra rekruttering og optag over læringsprocesserne under studiet til overgangen til arbejdsmarkedet. Dog således at opfølgning alene sker i det omfang, der er identificeret elementer, som kræver handling.

3.1 VURDERING OG AFGØRELSE IFØLGE AKKREDITERINGSRAPPORTEN

De mangler, som akkrediteringsrapporten påpeger i relation til uddannelsernes niveau og indhold, vedrører udelukkende uddannelsesevalueringerne, som gennemføres efter femårige kadencer.

Kritikken under kriterium IV er knyttet til nedenstående fra *Vejledning til institutionsakkreditering*: "Institutionen skal sikre (...):

- at der gennemføres regelmæssige evalueringer af uddannelserne med inddragelse af eksterne eksperter"

Kritikken vedrører hovedsageligt de eksterne eksperter og omhandler følgende mangler:

1. Mangelfulde retningslinjer, der sikrer medvirken af eksterne eksperter med kompetencer til at dække alle fem delpolitikker.
2. Manglende retningslinjer for eksterne eksperters separate møder med studerende og undervisere i forbindelse med evalueringer.
3. I uddannelsesevalueringerne mangler datamateriale til at identificere eventuelle udfordringer med forskningsbaseret og behandling af forskningsbaseret.

I det følgende adresseres disse mangler i tre afsnit, hvor det beskrives, hvordan justeringer i kvalitetssikringen imødekommer den kritik, der er rejst.

Ad 1. Eksterne eksperter med kompetencer til at dække alle fem delpolitikker

Af afgørelsen om betinget positiv akkreditering fremgår:

"Der har indtil nu manglet retningslinjer, som sikrer, at der medvirker eksterne eksperter, som har kompetencer til at dække alle fem delpolitikker"

Anvendelsen af eksterne eksperter er et vigtigt element i kvalitetssikringssystemet. Det har hidtil været således, at de faglige miljøer har foretaget en vurdering af, hvilken ekspertise de ønskede at inddrage i en uddannelsesevaluering, afhængig af hvilket perspektiv der var særligt behov for at få udefra, og de kunne vælge at inddrage én eller flere eksperter.

Efter gennemløbet af uddannelseskvalitetsprocesserne i 2016 gav universitetsledelsen i den førnævnte ledelsespåtegning (bilag 1) i forbindelse med opfølgning på uddannelseskvalitetsprocesser Udvalget for Uddannelse til opgave at revurdere og justere procedure og kriterier for valg af eksterne eksperter.

Den opgave er effektueret i en revision af *Fælles principper og rammer for uddannelseskvalitetsprocesser* (bilag 7). Heraf fremgår det, at der i uddannelseskvalitetsprocesserne fra 2017:

- indgår minimum to eksterne eksperter i hver uddannelsesevaluering, hvor minimum én er internationalt anerkendt faglig ekspert med såvel forsknings- som uddannelsesmæssige kvalifikationer, og minimum én er aftagerrepræsentant, der kan bidrage til at anlægge et samfundsperspektiv.

- foretages en ledelsesmæssig vurdering af, om der med de to udpegede eksperter er tilstrækkelige kompetencer til at dække alle fem delpolitikker. Hvis det vurderes, at det ikke er tilfældet, udpeges der yderligere en eller flere eksperter.

Deltagelsen af minimum to eksperter samt sikringen af den ledelsesmæssige vurdering er præciseret yderligere i en beskrivelse af proceduren for udpegningsprocedure, der fremgår af bilag 1 til de fælles principper (bilag 7). Den lokale uddannelsesledelse har ansvaret for at komme med begrundede forslag til eksterne eksperter samt angive, hvordan de foreslåede eksperter tilsammen dækker kvalitetspolitikken. Prodekanen foretager på baggrund af denne indstilling det endelige valg af eksperter, så det er i overensstemmelse med de fælles principper.

De justerede retningslinjer er implementeret i forbindelse med de uddannelsesevalueringer, der er afholdt fra 2017 og frem. Med det indførte krav om minimum to eksperter med forskellige kompetencer sikres det, at de eksterne eksperter har de fornødne kompetencer.

Præciseringen af udpegningsproceduren har skærpet både, at udpegningsproceduren hviler på den lokale uddannelsesledelses indsigt i det faglige felt, og at den øverste uddannelsesledelse har det overordnede ansvar for at sikre kvalitetspolitikken som det fælles, retningsgivende værdigrundlag. Proceduren sikrer begge dele, og samtidig sikres en armslængde mellem det faglige miljø, hvor uddannelser er funderet, og ledelsens ansvar for udpegningsproceduren af eksterne eksperter, der kan og vil underkaste uddannelsen et kritisk eftersyn.

Erfaringerne viser, at justeringen i udpegningsproceduren af eksterne eksperter indfrier universitetsledelsens ønske om at sikre rette kompetenceniveau.

CASE: Udpegningsprocedure af eksterne eksperter til uddannelsesevaluering på sundhedsvidenskab

Uddannelserne* under studienævnet for sundhedsvidenskab afholdt uddannelsesevalueringssamfundsmøde i oktober 2017. Uddannelserne deler studienævn og studieledelse og udbyder fælles undervisning i forskningsmetodiske fag samt valgfag. Uddannelserne adskiller sig dog bl.a. fra hinanden ved at være mere eller mindre klinisk fokuserede og have forskellige monofaglige profiler. I lyset heraf var det særligt vigtigt for studieleder og uddannelsesledere at få udpeget et ekspertpanel med kompetence til at dække alle fire uddannelser såvel som alle fem delpolitikker i Aarhus Universitets kvalitetsarbejde.

Før sommerferien udarbejdede studielederen i samarbejde med uddannelseslederne en prioriteret liste med potentielle eksterne eksperter ud fra deres forsknings- og uddannelsesmæssige kvalifikationer samt deres erhvervs erfaring. For

hver ekspert blev det begrundet, hvordan vedkommende kunne bidrage til én eller flere af delpolitikkerne i Aarhus Universitets kvalitetsarbejde, og prodekanen for uddannelse godkendte ud fra disse begrundelser samt eksperternes faglige baggrund et samlet ekspertpanel på i alt seks personer. Forud for mødet fik eksperterne tilsendt det relevante evalueringmateriale samt en fælles AU-beskrivelse af formålet med uddannelsesevalueringer på Aarhus Universitet og de eksterne eksperters rolle i evalueringssammenhængen. På mødet bidrog de eksterne eksperter med en række input og anbefalinger på tværs af de fem delpolitikker, ligesom eksperterne i vid udstrækning var medvirkende til at fastholde fokus på sammenhængen mellem de faglige udviklingsperspektiver og aftagerbehovet. Eksempelvis ønskede eksperterne en samlet tematisk drøftelse af matchet mellem

uddannelsernes kompetenceprofiler og det fremtidige behov i sundhedssektoren (delpolitik 5) og anbefalede et øget fokus på kompetencer rettet mod kombinationsstillinger, som både involverer praksis og praksisudvikling. Denne anbefaling er indarbejdet i uddannelsernes handleplan, og arbejdet er sat i gang.

På det uddannelsesnære niveau bidrog eksperterne blandt andet med konkrete forslag om udarbejdelse af rekrutteringsvideoer (delpolitik 1), ligesom de kom med input til en øget opmærksomhed på tydeliggørelse af læringsmål og feedbackmuligheder som opfølgning på undervisningsevalueringerne (delpolitik 2 og 3) på kandidatuddannelsen i sygepleje. Begge emner er direkte adresseret i handleplanerne.

* Den sundhedsfaglige kandidatuddannelse, kandidatuddannelsen i optometri og synsvidenskab, kandidatuddannelsen i sygepleje og masteruddannelsen i klinisk sygepleje.

Justeringerne i procedurerne for udpegning af eksterne eksperter har været den vigtigste handling for at imødekomme den tvivl, som akkrediteringsrapporten rejste om, hvor vidt procedurerne sikrede tilstrækkelige kompetencer hos de udpegede eksperter.

Herudover er der også udarbejdet en fælles henvendelse til de eksterne eksperter, som skal bidrage til, at de eksterne eksperters kompetencer rent faktisk også bringes optimalt i spil. Her fremgår det fælles formål med uddannelsesevalueringen, og de eksterne eksperters opgave i relation hertil er adresseret (bilag 8).

Ad 2. Eksterne eksperter mødes med studerende og undervisere

Af afgørelsen om betinget positiv akkreditering fremgår:
"De eksterne eksperter, der er tilknyttet evalueringen, har indtil nu, jf. procedurerne, ikke deltaget i separate møder med studerende og undervisere"

I forbindelse med revisionen af *de Fælles principper og rammer for uddannelseskvalitetsprocesser* er der også tilføjet et krav om, at de eksterne eksperter mødes med både undervisere og studerende. Det er således et fælles princip, at der arrangeres et møde mellem eksterne eksperter og såvel studerende som undervisere forud for selve evalueringmødet. Formålet med møderne er, at de eksterne eksperter kan få et indtryk af den konkrete gennemførelse af undervisning og uddannelse. Desuden skal disse møder sikre, at eksperterne frit kan stille kritiske spørgsmål, de måtte have til studerende og undervisere.

Ved disse møder bliver den faktiske gennemførelse af undervisning og uddannelse belyst af hverdagens eksperter, og de eksterne eksperter får mulighed for at få nye perspektiver, der kan berige deres grundlag for at komme med input til fortsat sikring og udvikling af kvalitet. Møderne afvikles uden dagsorden, så drøftelserne kan omhandle de emner, som de eksterne eksperter ønsker belyst, og de emner, som medarbejdere og studerende kaster lys på.

Med de justerede principper og rammer sikrer vi, at de eksterne eksperter mødes med studerende og undervisere.

Erfaringerne viser, at der er en engageret dialog på møderne. Ved de første møder var der forberedt nogle spørgsmål, der kunne sætte dialogen i gang, hvis der var behov, men det viste sig at være unødvendigt. Den største udfordring med dette nye tiltag i kvalitetssystemet har vist sig at være rekrutteringen af studerende til at deltage i møderne. Studerende er generelt underlagt stramme studieaktivitetskrav og uden økonomisk kompensation er det svært at finde studerende, som vil afsætte tid til disse uformelle møder.

CASE: Eksterne eksperter møde med studerende og undervisere på geoscience

Uddannelserne i geoscience blev uddannelsesevalueret den 24. oktober 2017 med deltagelse af to eksterne og en intern ekspert. Forud for evalueringsmødet var de eksterne eksperter inviteret til formøder med henholdsvis seks studerende og fem undervisere fra de to uddannelser. Panelet havde selv mulighed for at vælge undviserne på baggrund af bemandingsplanerne, mens de studerende blev udvalgt tilfældigt ud fra deres fødselsdato samt panelets ønske om kønsfordeling. Møderne varede begge 45 minutter og fungerede som en generel drøftelse af uddannelserne uden deltagelse af ledelse og administration, med fokus på de studerende og undvisernes konkrete erfaringer fra hverdagen på studiet. På det efterfølgende evalueringsmøde rejste eksperterne særligt to emner med henvisning til drøftelser på de forudgående møder:

1. Eksperterne fremhævede, at de studerende på formødet havde givet udtryk for, at man kan opleve manglende sammenhæng mellem støttefag og kernefag, og at der ikke er tilstrækkelig dialog mellem undvisere på

- tværs af disse. Eksperterne fremhævede vigtigheden i, at støttefag integreres i uddannelsen, og foreslog i øvrigt, at oplevelsen af støttefagernes relevans eventuelt kan styrkes gennem inddragelse af flere cases i undervisningen.
2. Eksperterne påpegede også, at de studerende på formødet havde givet indtryk af, at der er særlig grund til at være opmærksom på kontinuitet og sammenhæng i kurser, hvor det er fundet nødvendigt at dække de faglige emner med flere undvisere.

Eksperterne møder med studerende og undvisere bidrog således til at kvalificere uddannelsesevalueringen, og de udfordringer, der blev identificeret i dialogen, er blevet direkte adresseret i handleplanen for uddannelserne i geoscience. Således fremgår "integration af støttefag" og "kurser med flere undvisere" som specifikke indsatsområder med tilhørende handlinger i handleplanerne, og uddannelsesudvalget har – i samarbejde med studie- og institutleder – ansvar for at følge op på dette i forbindelse med den årlige status i 2018.

Ad 3. Behandling af forskningsbasering i forbindelse med uddannelsesevaluering

Af afgørelsen om betinget positiv akkreditering fremgår:

"Derudover sikres det ikke, at uddannelsernes forskningsbasering behandles af de eksterne eksperter i forbindelse med uddannelsesevalueringerne"

"Institutionen har gennemført en række uddannelsesevalueringer, men det er ikke på nuværende tidspunkt muligt ud fra datamaterialet at identificere eventuelle udfordringer i forbindelse med uddannelsernes forskningsbasering"

Det sidste kritikpunkt i akkrediteringsrapporten vedrører såvel monitorering af forskningsbasering som uddannelsesevaluering. Det var akkrediteringspanelets vurdering, at datagrundlaget for, at forskningsbasering drøftes af såvel eksterne eksperter som de øvrige deltagere i uddannelsesevalueringer, var utilstrækkeligt til at sikre, at eventuelle udfordringer identificeres, drøftes og håndteres.

De tiltag, der er beskrevet ovenfor, bidrager til at imødekomme kritikken. Der er dog også foretaget andre tilpasninger af kvalitetssystemet, som skal hjælpe med at sikre, at udfordringer med en uddannelses forskningsbasering identificeres, hvis den forekommer. Foruden "VIP-dækningsgrad af minimumstimental" og bemandingsplaner, der indgår i såvel årlig status som uddannelsesevalueringer, er der udarbejdet en fælles spørgeramme. Endelig er der indført en institutlederdegørelse, der indgår i

uddannelsesevalueringerne. Den fælles spørgeramme og institutlederdegørelse beskrives herunder.

Udarbejdelse af fælles spørgeramme til anvendelse i uddannelseskvalitetsprocesserne

Generelt viser erfaringerne, at dialog og opfølgning primært fokuseres på de områder, hvor data giver mest anledning til det. Således har der i nogle tilfælde i forbindelse med uddannelseskvalitetsprocesserne ikke været dokumenteret dialog om uddannelsens forskningsbasering i tilfælde af en grøn VIP/DVIP-indikator. Som beskrevet i selvevalueringsrapporten er det hensigten, at alle fem delpolitikker berøres i dialogen, og der er derfor udarbejdet en fælles spørgeguide, der skal danne grundlag for, at alle delpolitikker og indikatorer drøftes i uddannelseskvalitetsprocesserne (bilag 9).

På det fælles opstartsmøde af årets uddannelseskvalitetsprocesser den 6. april 2017, hvor Udvalget for Uddannelse mødtes med uddannelsesrådgivere, uddannelseschefer og uddannelseskvalitetsmedarbejdere, blev spørgeguiden udarbejdet. Den er struktureret efter kvalitetspolitikken, og indikatorer og supplerende nøgletal er angivet. Med afsæt i målsætningerne i kvalitetspolitikken er der formuleret spørgsmål, der kan adressere de centrale aspekter under hver delpolitik. Afslutningsvis er der formuleret spørgsmål til at fremme en dialog fra et helhedsperspektiv på uddannelsen.

Spørgeguiden er udarbejdet som et støtteredskab til uddannelses kvalitetsprocesserne og er ikke en liste med obligatoriske spørgsmål, da processen altid vil og skal tage form af den eller de uddannelser, der gøres status på eller evalueres. Erfaringerne viser, dels at processen med at formulere spørgsmålene har givet anledning til en god refleksion i Udvalget for Uddannelse, dels at spørgeguiden er en god tjekliste for prodekanerne, som de anvender til at understøtte, at processen "kommer hele vejen rundt".

Institutederredøgørelse

Som det anerkendes i akkrediteringsrapporten, er det primært institutlederne, der sikrer forskningsbaseret ved rekruttering, opgave- og ressourcefordeling, MUS-samtaler, forskningstilsyn (på Arts), kompetenceudvikling og øvrig personaleledelse. Det har løbende været drøftet, hvordan linjeledelsen kan kobles endnu bedre til uddannelseskvalitetsprocesserne. Universitetsledelsen har med inddragelse af Udvalget for Uddannelse derfor primo 2017 besluttet at supplere datagrundlaget for uddannelsesevalueringer med en institutederredøgørelse.

Institutederredøgørelsen har til formål i uddannelseskvalitetsprocesserne at tydeliggøre og dokumentere institutlederens bidrag til at skabe kvalitet i undervisning og uddannelse qua deres ansvar i relation til forskningsbaseret. Redegørelsen indeholder:

- En refleksion over indikatorer (Data: VIP/DVIP, VIP-dækningsgrad af minimumstimetal og undervisningstimer)

- En redegørelse for sammenhæng mellem forsknings- og undervisningsemner (Dokumentation: Bemandingsplaner med angivelse af sammenhæng mellem undervisning og forskerens fagområde)
- En redegørelse for ændringer i medarbejdergruppen de seneste og kommende år – og den afledte betydning for undervisning (Dokumentation: Beskrivelse af ansættelser, personaleafgange og rekrutteringsplaner)

Bemandingsplaner og indikatorer giver et faktuel grundlag og danner afsæt for institutederredøgørelsen, der indeholder de ledelsesmæssige refleksioner og dispositioner i relation til forskningsbaseret. Samlet giver det de eksterne eksperter og øvrige deltagere i uddannelsesevalueringen et grundlag for at behandle og eventuelt identificere udfordringer.

Til at understøtte institutlederens udarbejdelse af institutederredøgørelse er der formuleret en *Guide til institutederredøgørelse* (bilag 10). Guiden har sammen med de erfaringer, der er gjort med formatet, bidraget til, at institutederredøgørelserne er ved at finde en form, der kan koble institutledernes ansvar for forskningsbaseret tættere med uddannelseskvalitetsprocesserne.

CASE: Institutederredøgørelse på Institut for Bioscience

Bachelor- og kandidatuddannelsen i biologi afholdt uddannelsesevaluering den 2. oktober 2017, og institutederredøgørelsen indgik som bilag til den rundsendte selvevalueringsrapport sammen med studienævnsformandskabets skriftlige kommentarer til rapporten.

Kombinationen af uddannelsesledelsens, studienævnets og institutledelsens perspektiver på uddannelserne skabte tilsammen et tydeligt billede af sammenhængen mellem ledelses- og uddannelsesstreng på Institut for Bioscience, og den samlede selvevalueringsrapport blev da også fremhævet som en "(...) ualmindelig klar, informativ og velskrevet rapport" af den faglige eksterne ekspert.

Begge forskningsindikatorer gik i grønt på både bachelor- og kandidatuddannelsen, og fokus på mødet var på den baggrund ikke primært rettet mod forskningsdækningen. Institutederredøgørelsen – der er i vidt omfang blev udformet med baggrund i den udarbejdede guide - indeholder imidlertid også refleksioner over bemandingsplaner, ændringer i medarbejdergruppen og strategiske indsatsområder. I forhold til sidstnævnte beskriver redegørelsen eksempelvis,

hvordan samfundets behov for biologisk forskning er med til at forme instituttets forsknings- og kompetenceprofil og dermed også påvirker indholdet i biologiuddannelsen på kortere sigt, mens der også arbejdes med en rekrutteringsplan, som sikrer forskningskompetence inden for de områder, der er basale for bachelor- og kandidatuddannelsen.

Redegørelsen beskriver derudover, hvordan der arbejdes med at sikre de studerende optimale muligheder for faglig kontakt med VIP-medarbejderne og andre i forskningsmiljøerne. Redegørelsen afsluttes med instituttets strategiske indsatsområder for perioden 2015-2020, hvor der således også er konkrete indsatsområder, der adresserer den optimale anvendelse af faglige kompetencer, integration af nyeste forskning i undervisning samt social og faglig integration af de studerende i de faglige miljøer.

Med udgangspunkt i ovenstående fik mødedeltagerne et omfattende og fremadrettet udgangspunkt for blandt andet at drøfte biologiuddannelsernes faglige profil og de fremadrettede kandidatspecialiseringer, der indgår som opfølgningsskridt i handleplanerne fra mødet.

3.2 OPSUMMERING

Kritikken af uddannelsesevalueringer omhandler manglende sikring af de eksterne eksperters kompetencer, manglende mulighed for eksterne eksperter for at mødes med studerende og medarbejdere, samt mangelfuld behandling af forskningsbaseret.

Kvalitetssikringssystemet er justeret, så der er et krav om minimum to eksterne eksperter og procedure for at sikre, at de dækker hele kvalitetspolitikken, der er indført møder med studerende og undervisere, der udarbejdes institutlederredegørelser som en del af datagrundlaget, og der anvendes en fælles spørgeramme.

4 ØVRIGE JUSTERINGER AF UDDANNELSES- KVALITETSSIKRING

4 ØVRIGE JUSTERINGER AF UDDANNELSESKVALITETSSIKRING

Der har helt forventeligt været flere elementer i uddannelseskvalitetsprocesserne, der har skullet tilpasses efter de første erfaringer med det nye kvalitetssystem. Kvalitetsarbejdet er ved at finde sin form, og der er fokus på at konsolidere systemet, ligesom det er ønsket på længere sigt at forenkle systemet ikke mindst for at opretholde et engagement fra de faglige miljøer og for at minimere ressourceforbruget.

I opbygning af kvalitetssikringssystemet har der været et stort fokus på med involvering af en bred kreds af ledere og medarbejdere at finde de rette fælles indikatorer. Det har betydet, at der har været et stort fokus på data. Fokus er nu ved at skifte fra data til opfølgning, hvor der er arbejdet med at sikre konkrete beslutninger og effektiv opfølgning.

Som også akkrediteringspanelet har påpeget, har Aarhus Universitet udformet et kvalitetssikringssystem, der sætter meget ambitiøse mål og standarder for kvalitet. Med det afsæt er der behov for i de kommende år at arbejde med forenkling og harmonisering, så engagementet i kvalitetsarbejdet kan fastholdes.

4.1 INDIKATORER OG GRÆNSEVÆRDIER

Foruden 'VIP-dækningsgrad af minimumstimetid' er der foretaget følgende justeringer i de fælles indikatorer:

- 'Frafald på kandidatuddannelsen efter normeret tid + 1 år' er erstattet af 'Førsteårsfrafald på kandidatuddannelsen'. Det er sket i forlængelse af skærpede regler for maksimal studietid.
- De hidtidige to indikatorer for studiemiljø har vist sig ikke at fungere optimalt som grundlag for dialog, og de er derfor udskiftet med et andet spørgsmål fra studiemiljøundersøgelsen. Samtidig er grænseværdierne for studiemiljøindikatoren harmoniseret på tværs af fakulteter.
- Målemetode for undervisningsevaluering er ensrettet på tværs af fakulteter.
- Internationaliseringsindikator er udeladt med henblik på at finde velegnet erstatning, og der er iværksat et arbejde med henblik herpå.

Derudover iværksættes et arbejde for at afdække mulighederne for at finde en velegnet indikator på uddannelsesniveau for rekruttering og studiestart samt at finde en måde at monitorere studiemiljø på de år, hvor der ikke er nye data fra studiemiljøundersøgelse.

4.2 LEDELSESPÅTEGNING

På universitetsniveau er der ved opfølgningen på uddannelseskvalitetsprocesserne i 2016 indført en ledelsespåtegning, som universitetsledelsen udarbejder i forbindelse med den tværgående opfølgning, når de drøfter uddannelsesberetningen, som prorektor udarbejder på vegne af Udvalget for Uddannelse. Ledelsespåtegningen tilgår bestyrelsen sammen med uddannelsesberetningen.

Fra og med opfølgningen på uddannelseskvalitetsprocesserne i 2017 er der tilsvarende indført en ledelsespåtegning på fakultetsniveau. Denne udarbejdes af fakultetsledelsen, når de drøfter den uddannelsesrapport, som prodekanen for uddannelse udarbejder på vegne af uddannelsesforum. Disse ledelsespåtegninger indgår som grundlag for universitetsledelsens opfølgning.

Ledelsespåtegningen er ledelsens godkendelse af, at årets uddannelseskvalitetsprocesser er gennemført og dokumenteret tilfredsstillende, deres status på uddannelsernes kvalitet og deres beslutninger vedrørende uddannelseskvalitetsprocesserne fremadrettet.

Universitetsledelsens ledelsespåtegning til *Uddannelsesberetning 2017* er med som bilag 11.

4.3 EFTER- OG VIDEREUDDANNELSE

Uddannelseskvalitetsprocesserne på efter- og videreuddannelsesområdet justeres på baggrund af de hidtidige erfaringer. I 2018 justeres spørgsmålsformuleringen i indikatorer vedrørende studiemiljø og undervisning, og på længere sigt afsøges mulighederne for, at en mindre del af datagrundlaget bliver baseret på de studerendes selvrapportering.

Dette fremgår af Uddannelsesberetning 2017, der er vedlagt som bilag 12.

4.4 PROCES FOR NYE UDDANNELSER

Med overgangen fra program- til institutionsakkreditering er det Aarhus Universitets interne processer, der sikrer uddannelsernes kvalitet, når de er godkendt i RUVU. Overordnet fungerer processen, som beskrevet i bilag 11 til selvevalueringsrapporten, men den er nu beskrevet med flere detaljer, og universitetsledelsens overordnede ansvar for ændringer i uddannelsesporteføljen er skærpet.

4.5 UDDANNELSER MED FÅ STUDERENDE

Enkelte uddannelser på Aarhus Universitet har for få studerende til, at der kan genereres kvantitative data til uddannelsernes datarapporter. Arts er det fakultet med flest af disse uddannelser, og på den baggrund har Udvalget for Uddannelse bedt Uddannelsesforum Arts om at komme med et udspil til, hvordan det på anden vis kan sikres, at disse uddannelser kommer hele vejen rundt om de fem delpolitikker i kvalitetspolitikken. Uddannelsesforum Arts har nedsat en arbejdsgruppe, der har til opgave at udarbejde en samtaleguide til formålet. Samtaleguiden til uddannelser med meget få studerende indeholder kvalitative spørgsmål, der sikrer, at alle delpolitikker bliver drøftet til årlig status. Guiden er klar til anvendelse ved årlig status 2018.

4.6 JUSTERINGER PÅ FAKULTETSNIVEAU

På fakultetsniveau er der også foretaget en række justeringer som udvidelse af deltagerkreds i uddannelseskvalitetsprocesser, særligt med henblik på at sikre de studerende en aktiv rolle, samt udarbejdelse af skabeloner til dokumentation.

5 BILAG, HERUNDER OPDATEREDE NØGLETAL

1. Universitetsledelsens Ledespåtegning til Uddannelsesberetning 2016
2. Notat vedrørende supplerende indikator for forskningsbasering
3. Datapakke 2017 til BA Statskundskab
4. Uddannelsesberetning 2016
5. Uddrag af studiemiljøundersøgelsen
6. Invitation og program til studielederforum den 9. oktober 2017
7. Fælles principper og rammer for uddannelseskvalitetsprocesser
8. Fælles henvendelse til eksterne eksperter
9. Spørgeguide
10. Guide til institutlederreddegørelse
11. Universitetsledelsens Ledespåtegning til Uddannelsesberetning 2017
12. Uddannelsesberetning 2017
13. Nøgletal vedrørende studieprogression 2016-2017
14. Nøgletal vedrørende ledighed 2015-2016
15. Nøgletal vedrørende frafald 2016-2017

